

Ed. van Cleeff, Europese Economische Samenwerking (April 1949)

Source: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam. Johannes Marten Den Uyl (1919-1987) 1927-1987. Lezingen en artikelen. Manuscripten van artikelen door J.M. den Uyl en anderen betreffende de Europese eenwording. Met aantekeningen en documentatie. 1946, 1948-1962. 1 pak, 200.

Copyright: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis / International Institute of Social History

URL: http://www.cvce.eu/obj/ed_van_cleeff_europese_economische_samenwerking_april_1949-nl-c11c2ab5-3048-4a85-a336-4894afd62284.html

Publication date: 02/12/2013

EUROPESE ECONOMISCHE SAMENWERKING

door Ed. van Cleeff

A. Inleiding

1. Bewuste coördinatie der Europese volkshuishoudingen is, ook na de Marshallperiode, zowel economisch als politiek gewenst (grotere markt, groter gebied voor gecoördineerde structuur- en conjunctuurpolitiek, zelfhandhaving tegenover Rusland en Amerika)

2. Samenwerking tussen volkshuishoudingen kan geschieden:

- a. door een verdragsverhouding te scheppen tussen twee of meer i.z. de interne politiek maximaal zelfstandig blijvende partners (vgl. kartels);
- b. door een fusie (scheppen van een geünificeerd geheel met eigen leiding en economische politiek; vgl. fusies van ondernemingen).

B. Snelle liberalisatie ongewenst en onmogelijk

3. Liberalisatie betekent: tot één markt d.w.z. tot één stel communicerende vaten maken der Europese volkshuishoudingen - zulks door opheffing der economische grenzen (opheffing binnen-Europese contingenteringen, tarieven, deviezenbelemmeringen, migratiebelemmeringen, enz.). Zij vernietigt de nationale economische souvereiniteit; immers, zij ontnemt de nationale gemeenschap een aantal onmisbare instrumenten (de handelspolitiek, enz.) voor het geven van leiding op economisch gebied.

4. Snelle liberalisatie vernietigt die nationale souvereiniteit voordat een centraal Europees organencomplex voor economische leiding kan zijn opgebouwd. Aldus ontstaat een fusie zonder voldoende leiding - en dus laissez-faire op Europese schaal. Daardoor vervalt elke mogelijkheid voor structuur - en conjunctuurpolitiek, sociale politiek, kartelpolitiek, enz. Een dusdanige snelle liberalisatie is dus niet slechts tijdens de Marshallperiode onaanvaardbaar (geen mogelijkheid tot bewuste verkleining van het dollartekort), maar ook daarna.

5. Voor Nederland geldt dit in extra- mate. Immers zonder speciale maatregelen zoals opvoedingstarieven of langdurige afzetgaranties is grootscheepse industrialisatie onmogelijk, terwijl een als alternatief van industrialisatie denkbare binnen-Europese emigratiemogelijkheid op grote schaal zeker onvoldoende snel zal ontstaan. Voorts verliest in dit kader de p.b.o. elke reële betekenis. Geen verantwoordelijke regering kan deze consequenties aanvaarden.

6. Bij de huidige drang naar liberalisatie spelen vele factoren een rol: een te ver gaande reactie op de oorlogseconomie, een bewust streven naar liberale economie, goedbedoelde pogingen om van Europa een pendant der U.S.A. te maken (zulks met negering der historisch gegroeide verschillen). Vooral van Franse en Belgische zijde ziet men liberalisatie vaak als een middel om, via de werking van het vrije prijsmechanisme, snel tot Europese coördinatie te komen - waarbij men gevolgen als werkloosheid, enz., negeert of bagatelliseert.

7. De Benelux leert, dat snelle opening der grenzen zelfs op kleine schaal mislukt. In feite is de beoogde fusie, Economische Unie genaamd, nog geenszins in zicht; wat gerealiseerd is, is een verdragsverhouding, Voor-Unie genaamd.

8. De lijn der handelspolitieke ontwikkeling liep tot dusver van vrijhandel via protectie en unilaterale contingentering naar bilaterale handelsverdragen van toenemende betekenis en duur (= geordende ruil). Liberalisatie betekent een plotselinge omkering van deze ontwikkeling. Dit is, zolang de krachten, die tot de genoemde ontwikkeling voerden, blijven bestaan, moeilijk te realiseren. Veleer moet, gelijk in het hier

volgende wordt gepoogd, naar doortrekken van deze lijn worden gestreefd.

C. Positieve voorstellen

9. De beste weg naar Europese samenwerking is een coördinatie van nationale economische plannen met behulp van een overkoepelend O.E.E.C.-plan- d.w.z. coördinatie der nationale deelplannen door een Europees totaalplan. Dit laatste moet het hoofdpatroon aangeven van productie, investeringen, goederenbeweging, financiering, conjunctuurpolitiek, migratie, enz. Dit alles ligt in de lijn der O.E.E.C.-ontwikkeling.

10. Tussen de Europese staten moeten bilaterale verdragsverhoudingen tot stand komen, die onder meer de onderlinge goederenbeweging regelen en die passen in het kader van het totaalplan (d.w.z.: de uit de verdragen resulterende goederenbeweging moet overeenkomen met het in dit totaalplan opgesloten patroon). Totaalplan plus complex van bilaterale verdragen kunnen dan tot coördinatie voeren. T.z.t. kan het complex van bilaterale verdragen wellicht worden vervangen door één multilateraal verdrag. Het kan voorts worden aangevuld door een multilateraal monetair verdrag.

11. De bilaterale verdragen kunnen eventueel de import en export van bepaalde goederen bewust vrijlaten - dit mag echter nooit zover gaan, dat men de leiding ten aanzien van de nationale huishoudingen onmogelijk maakt. Voor vele goederen zijn daarentegen langdurige verdragen te prefereren, die de afzet resp. de aanvoer van die goederen garanderen en aldus meer zekerheid verschaffen aan de exporterende resp. importerende bedrijfstakken. Tarieven moeten, behoudens in uitzonderingsgevallen gelijk bescherming van jonge industrieën, zoveel mogelijk, verdwijnen.

12. Realisatie van een dergelijke ontwikkeling eist - naast het bestaan van nationale apparaten, die in staat zijn hun nationale ontwikkeling te plannen en om op te treden als "kontraftfähige" partners ten aanzien van bilaterale en Europese verdragen - een sterk centraal Europees apparaat, onder meer omvattend:

- a. een politiek apparaat (Assemblée, Raad – vgl. Straatsburg);
- b. een Sociaal-Economische Raad, waarin vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers, overheid en wetenschap;
- c. een "Ministerie van Economische Zaken" (kan groeien uit de O.E.E.C.; gedacht is aan een top-ministerie, waaronder diverse andere economische en sociale organen ressorteren en dat met name ook de conjunctuurpolitiek leidt);
- d. een Bureau voor Statistiek en Conjunctuuronderzoek (vgl. Economic Commission for Europe, welke echter ook Oost-Europese landen omvat);
- e. een Planbureau (kan groeien uit bepaalde werkzaamheden van het O.E.E.C.apparaat);
- f. een financieel apparaat (Centrale Bank, Investeringsbank);
- g. een Europese "B.E.B." voor regeling der betrekkingen met buiten-Europese gebieden (de speciale verhoudingen tot Dominions en Overzeese Gebiedsdelen mogen in deze nota buiten beschouwing blijven);
- h. bijzondere organen voor de belangrijkste bedrijfstakken, met name voor de basis-industrieën (reeds enigszins in wording bij de O.E.E.C.);
- i. organen voor toezicht op kartels.

13. De opbouw van een dergelijk apparaat en de groei daarvan tot een efficiënt instrument eist veel tijd, dit te meer omdat over de wenselijkheid geenszins eensgezindheid bestaat. Snelle verwezenlijking is dus uitgesloten. Men beginne in elk geval zo snel mogelijk met de opbouw der sub a, d en e genoemde organen.

14. Wanneer een krachtig Europees organencomplex is ontstaan en met behulp van plannen en verdragen een harmonische onderlinge aanpassing der Europese volkshuishoudingen is bereikt, kan worden overwogen vanuit het stadium der verdragsverhoudingen over te gaan tot een fusie ("make the trade flow first and aim at its liberalisation later"). Hierbij houde men in het oog, dat een algehele fusie een volledige opheffing der economische souvereiniteit van de delen betekent en dus een centralisatie, die althans naar het oordeel van schrijver dezes vermoedelijk te ver gaat. Dit probleem is echter voorlopig nog niet aan de orde.

15. Gezien de situatie in Europa en daarbuiten (Amerika!) is het waarschijnlijk, dat noch algehele liberalisatie zal resulteren, noch planning in de hierboven bedoelde zin, doch veeleer een mengvorm. Dan zal internationaal waarschijnlijk een toestand ontstaan, gelijk wij deze thans nationaal kennen: een mengvorm met vele nadelen. In elk geval zal dan moeten worden nagegaan, welk minimum aan nationale resp. aan internationale souvereiniteit onmisbaar is.